

Helsingin tilastollinen vuosikirja 100 vuotta

Tilastotiedot Helsingistä koottiin ensimmäistä kertaa vuosikirjaksi julkaisuun ”Statistisk Årsbok för Helsingfors stad 1905 – Helsingin kaupungin Tilastollinen Vuosikirja 1905”. Esipuhe kertoo:

Kokouksessa lokakuun 17 p:nä 1907 Rahatoimikamari päätti, että ”Kertomuksia Helsingin kaupungin kunnallishallinnosta” liitetty tilastolliset taulut erotettaisiin erinäiseksi kaksikieliseksi ”Helsingin kaupungin Tilastollinen Vuosikirja” -nimiseksi julkaisuksi.

Esillä oleva teos on mainitun vuosikirjan ensimmäinen vuosikerta, koskien vuotta 1905 ja on sekä sisällykseltä että suunnitelmalta pääasiassa yhtäläinen kuin vuoden 1904 ja edellisvuosien kunnalliskertomuksen taululiitteet.

Vuoden 1906 vuosikirja on laadittu ja painettu esillä olevan vuosikerran yhteydessä, jonka johdosta se valmistuu jo ennen tämän vuoden loppua.

Helsingin Rahatoimikamari marraskuun 26 p:nä 1908.

H. Hedlund

Vuoden 1905 vuosikirjan sisältö on osin samaa, osin erilaista kuin nykyisin. Silloinen 93 217 asukkaan Helsinki oli alueeltaankin pienempi kaupunki kuin nykyinen, 561 000 asukkaan Suomen ainoa metropoli. Pienemmästä kaupungista voitiin julkaista tarkempaa tietoa, mutta myös tietotarpeet ja tilastointikäytännöt ovat sadan vuoden aikana muuttuneet. Muutokset yhteiskunnassa ovat vaatineet muutoksia tilastoihin.

Statistisk Årsbok för Helsingfors stad 100 år

Statistik om Helsingfors samlades för första gången i ”Statistisk Årsbok för Helsingfors stad 1905 - Helsingin kaupungin Tilastollinen Vuosikirja 1905”. Förordet förtäljer:

”Vid sammanträde den 17 oktober 1907 beslöt Drätselkammaren, att de statistiska tabeller, som åtföljt ’Berättelserna angående Helsingfors stads kommunalförvaltning’ skulle afskiljas till en särskild tvåspråkig publikation, benämnd ’Statistisk Årsbok för Helsingfors stad’.

Föreliggande arbete utgör den första årgången af nämnda årsbok, afseende år 1905, och ansluter sig såväl till innehåll som uppställning i hufvudsak till tabellbilagorna i kommunalberättelsen för år 1904 och tidigare år. ...

Årsboken för år 1906 har utarbetats och tryckts i omedelbar anslutning till föreliggande årgång och utkommer på grund däraf redan innan detta års utgång.

Helsingfors Drätselkammare den 26 november 1908.

H. Hedlund”

Innehållet i denna stadens första statistiska årsbok är delvis detsamma delvis ett annat än i dagens. På den tiden hade staden 93 217 invånare och en klart mindre areal än vår tids finländska metropol med 561 000 invånare. Noggrannare uppgifter kunde utges om en mindre stad, men även informationsbehoven och statistikföringen har förändrats på hundra år. Förändringar i samhället har krävt förändringar i statistiken. Trots

Vuosikirjan koko on muutoksista huolimatta säilynyt samana koko sadan vuoden ajan, paksuus kylläkin on hiukan vaihdellut.

Ensimmäinen vuosikirja sisälsi 238 taulua. Nykyisin vuosikirjana julkaistaan 264 Helsinkiä koskevaa taulukkoa ja lisäksi pohjoismaiden suuria kaupunkeja sekä Baltiaa ja Pietaria koskevat taulukko-osiot. Sisällysluetteloiden pääkohtia vertaamalla saa yleiskäsityksen tapahtuneesta kehityksestä.

Sisällys 1905	Sisällys 2005
Lämpömäärä. Ilmanlaatu ym.	Alue ja ympäristö
Ala. Tontit. Laiturit. Kadut. Viemärikanavat.	
Asunto-, rakennus- ja vuokraolot.	Asuminen
Väestö	Väestö Väestön määrä ja rakenne
Väestönmuutokset	Väestönmuutokset
Sairaanhoito	
Terveystoimi	Terveystoimi
Opetustoimi. Kirjastot ja lukusalit.	Koulutus
Vaivaishoito	Sosiaalitoimi
Oikeus- ja poliisitoimi.	Oikeuslaitos ja yleinen turvallisuus
Palosammutustoimi. Valaistustoimi.	
Vesijohto.	Energia- ja vesihuolto
Teollisuus. Kauppa ja merenkulku.	Elinkeinotoiminta
Kululaitokset. Posti. Sähkösanomalaite. Telefoni.	Liikenne
Luottolaitokset. Vekseliprotetit. Arvopaperipörssi.	
Ruokatarvarain hinnat. Työpalkat. Työnvälitys.	Työmarkkinat
Väkiviinatavarain kulutus. Paloviinavarojen jako.	
Yleiset vaalit. Äänioikeusolot.	Vaalit
Verotus	Tulot ja kulutus
Kunnallistalous.	Kunnallistalous ja kaupungin henkilöstö
	Kulttuuri ja vapaa-aika

förändringar har årsbokens format hållits oförändrat till höjd och bredd under alla dessa år, men tjockleken har dock varierat i någon mån.

Den första årsboken innehöll 238 tabeller. Dagens årsbok innehåller 264 tabeller om Helsingfors samt tabellavsnitt om de största städerna i Skandinavien och om Baltikum och S:t Petersburg. Vi får en allmän uppfattning om den utveckling som skett om vi jämför huvudpunkterna i innehållsförteckningen.

Innehåll 1905	Innehåll 2005
Temperatur. Väderlek mm.	Område och miljö
Areal. Tomter. Kajer. Gator. Afloppskanaler	
Bostads-, byggnads- och hyresförhållanden	Boende
Befolkning	Befolkning Folkmängd och befolkningsstruktur
Folkmängdsförändringar	Befolkningsförändringar
Sjukvården	
Häsovården	Häsovården
Undervisningsväsendet. Bibliotek och läsesalar	Utbildning
Fattigvården	Socialväsendet
Rätts- och polisväsendet	Rättsväsen och allmän säkerhet
Brandväsendet Belysningsväsendet	
Vattenledningen	Energi- och vattenförsörjning
Industri. Handel och sjöfart	Näringsverksamheten
Kommunikationer. Post. Telegraf. Telefon	Samfärdsel
Kreditanstalter. Væxelpotester. Fondbörs	
Lifsmedelpris. Arbetslöner. Arbetsförmedling	Arbetsmarknaden
Sprittförbrukning. Brännvinsmedlens fördelning.	
Allmänna val. Rösträttsförhållanden.	Val
Beskattning	Inkomst och konsumtion
Finanser	Stadens ekonomi och personal
	Kultur och fritid

Monen tilastotiedon kohdalla saa sadan vuoden taikaista tarkkuutta kadehtia, vaikka välillä vähän myös hymyilyttää. Tilastojen kuvaamat muutokset saavat suuremman merkityksen kun ne esitetään sadan vuoden perspektiivissä ja yksittäisen ilmiön tarkastelun kautta avautuu näkymä muutoksista kaupungissa, suomalaisessa yhteiskunnassa ja jopa globaaleissa rakenteissa.

Tieto ja tiedonvälitys muuttuvat, connecting people! Nykyisin saamme vuosikirjasta tietää, että kiinteitä puhelinliittymiä oli koko maassa 2, 4 miljoonaa, 45,6 liittymää 100 asukasta kohti. Matkapuhelimia oli 5 miljoonaa, 95,5 puhelinta 100 asukasta kohti. Alueittaisia tietoja ei liikesalaisuuden vuoksi ilmoiteta.

Vuonna 1905 Helsingin Telefoniyhdistyksellä oli 1 524 jäsentä ja 3 375 vuokratilaa. Puhelinkeskusteluja vuoden aikana oli 13 623 899 eli keskimäärin konetta kohti 6,9 keskustelua päivässä. Vuoden vilkkaimpana päivänä kaupunkilaiset kävivät 52 402 keskustelua ja vilkkaimpana yönä 6 315 keskustelua. Erittymisen paljon puhuttiin toukokuussa, keskimäärin 8,48 keskustelua päivää ja konetta kohti. Mitkähän silloin olivat yleisimmät vuorosanat? Eivät ainakaan nykyiset: Missäs oot – metrossa – nähdään Itiksessä – joo, 9 minsaa.

Tämän vuosisadan viidestä ensimmäisestä vuodesta neljä oli viime vuosisadan ensimmäisiä vuosia lämpimämpiä. Vain vuosi 2003 oli keskilämpötilaltaan 0,14 astetta vuotta 1903 kylmempi. Vuoden 1905 keskilämpötila oli 5,03 astetta, vuoden 2005 vuorostaan 6,6 astetta. Sadassa vuodessa tuntuu Helsingin ilma lämmenneen, ainakin vuosikirjan tilastojen mukaan.

Viime vuosisadan alkuvuosina syntyneen pojan keskimääräinen jäljellä oleva elinaika oli 45,3 vuotta, tytön 48,1 vuotta. Vuoden 1905 vuosikirjan mukaan keskimääräinen elämän pituus vuosina 1896–1902 kuolleilla oli 50 vuotta 2 kuukautta ja kolme päivää. Keuhkotautiin oli kuollut 29 prosenttia kaikista ja heidän elämänsä keskimääräinen pituus oli 38 vuotta 5 kuukautta ja 17 päivää.

På många punkter får man idag avundas den noggrannhet som statistiken för hundra år sedan uppvisar – och ibland också dra på munnen. De förändringar statistiken beskriver får en större betydelse då de framställs i hundraårsperspektiv, och förändringar i vissa karakteristika visar på förändringar i staden, det finländska samhället och rentav i de globala strukturerna.

Information och informationsöverföring förändras, connecting people! I dagens årsbok läser vi att det finns 2,4 miljoner fasta telefonabonnemang i landet, dvs. 45,6 på 100 invånare. Samtidigt finns det 5 miljoner mobiltelefoner, dvs. 95,5 telefoner på 100 invånare. Uppgifter områdesvis betraktas av operatörerna som affärshemligheter och uppges inte.

År 1905 hade Helsingfors Telefonförening 1 523 medlemmar och 3 375 hyresabonnenter. Antalet samtal per år uppgick till 13 623 899, dvs. i medeltal 6,9 samtal per telefon och dag. Under årets livligaste dag slogs 52 402 samtal och den livligaste natten 6 315. I synnerhet i maj pratades det friskt, med 8,48 samtal per telefon per dag. Vad kan de vanligaste samtalsfraserna då ha varit? Åtminstone de ”Var är du? – i metron – vi ses på Stockis – okej, 9 minuter.”

Fyra av de fem första åren detta århundrade har varit varmare än motsvarande år för hundra år sedan. Bara 2003 var det 0,14 grader kallare än år 1903. Medeltemperaturen i Helsingfors år 1905 var 5,03, mot 6,6 år 2005. Att döma av denna statistik har det blivit varmare i Helsingfors på de sista hundra åren.

I början av 1900-talet var den genomsnittliga förväntade livslängden för nyfödda gossebarn i Helsingfors 45,3 år, för flickebarn 48,1 år. Årsboken för år 1905 visar också att den genomsnittliga livslängden bland dem som avlidit i Helsingfors åren 1896–1902 var 50 år, två månader och tre dagar. 29 procent av alla hade dött i tuberkulos, och deras liv hade räckt i genomsnitt i 38 år, 5 månader och 17 dagar. Manliga ståndspersoner levde i genomsnitt 54 år, 1 månad och 23 dagar, kvinnliga 60 år, 10 månader och 6 dagar, medan manliga inomhusarbetare levde i snitt 41 år, 7

Miespuolisen säätyhenkilön keskimääräinen elämänpituus oli 54 vuotta 1 kuukausi ja 23 päivää kun sisätyömiehen elämä kesti keskimäärin vain 41 vuotta 7 kuukautta ja 28 päivää. Naispuolisen säätyhenkilön keskimääräinen elämän pituus oli 60 vuotta 10 kuukautta ja 6 päivää ja työläisnaisen 50 vuotta 6 kuukautta ja 4 päivää.

Vuosina 2001–2004 syntyneen pojan keskimääräinen jäljellä oleva elinaika oli 74,06 vuotta ja tytön 80,86 vuotta. Sadassa vuodessa helsinkiläispojan elämä on pidentynyt keskimäärin 28,76 vuodella. Helsinkiläisen tytön odotettavissa olevien elinvuosien määrä on kasvanut vielä enemmän, keskimäärin 32,76 vuodella.

Elinajanodotteen sadan vuoden kehityksessä näkyy Helsingin kasvu suurkaupungiksi kaikkine suurkaupungin rasitteineen. Kun viime vuosisadan alussa syntyneen elinajanodote oli likipitään sama Helsingissä ja koko maassa, on nyt syntyvän helsinkiläisen keskimääräinen jäljellä oleva elinaika noin vuoden lyhyempi kuin keskimääräisen suomalaisen.

Sini Askelo

Helsingin pitkistä tilastotietotraditiosta on tehty historia-tilastojulkaisu "Helsinki tilastoina 1800-luvulta nykypäivään" (Helsingin kaupungin tietokeskus, tilastoja 2000:15).

månader och 28 dagar och kvinnliga 50 år, 6 månader och 4 dagar.

Åren 2001–2004 var den genomsnittliga förväntade livslängden för nyfödda pojkar 74,06 och dito flickor 80,86 år. På hundra år har alltså en pojkarnas sannolika livslängd förlängts med 28,76 år i snitt, och flickornas med rentav 32,76 år.

Utvecklingen i den förväntade livslängden under ett sekel avspeglar också Helsingfors utveckling till en storstad och de påfrestningar det innebär. För hundra år sedan var den förväntade livslängden så gott som den samma i Helsingfors och andra landsändor, men idag har helsingforsborna ett år kortare förväntad livslängd.

Sini Askelo

En statistisk publikation som visar Helsingfors stads långa anor inom statistiken finns utgiven i Helsingfors stads faktabibliotekets statistik (2000:15, "Helsinki tilastoina 1800-luvulta nykypäivään")